

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет соціології і права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

факультету соціології і права

Я.Ю.Цимбаленко

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кредитного модуля**

рівень вищої освіти   бакалаврський

спеціальність   081 "Право"

освітня програма   для всіх програм

форма навчання   денна

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології і права

Протокол від ____ 20__ р. № __

Голова методичної комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

Робоча програма кредитного модуля "Міжнародне приватне право" складена відповідно до програми навчальної дисципліни "Міжнародне приватне право".

Розробник робочої програми:

старший викладач Гожій Ірина Олексіївна

_____

Програму затверджено на засіданні кафедри публічного права

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри

_____ Д.О. Маріц

(підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

1. ОПИС КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ

Рівень ВО, спеціальність, освітня програма, форма навчання	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля
Рівень ВО бакалаврський	Міжнародне приватне право	Лекції 28 год.
Спеціальність 081 "Право"	Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	Семінарські заняття 28 год.
Освітня програма Для всіх програм	Статус кредитного модуля - вибірковий	Самостійна робота 34 год.
	Семестр шостий	Вид та форма семестрового контролю - диференційований залік
Форма навчання денна	Кількість кредитів - три	

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ

2.1. Метою кредитного модуля "Міжнародне приватне право" є формування у студентів знань про правове регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

2.2. Основними завданнями кредитного модуля "Міжнародне приватне право" є передача студентам комплексу знань про поняття, особливості методів правового регулювання, систему і роль міжнародного приватного права в сучасних умовах, правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права, загальні засади правозастосування у міжнародному приватному праві.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- Загальні поняття і категорії міжнародного приватного права..
- Правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права.

- Основні колізійні прив'язки міжнародного приватного права, особливості їх застосування.

Уміння:

- Аналізувати можливість застосування конкретної колізійної прив'язки до правовідносин за участю іноземного елемента.

3. СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ

Назва розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські	СРС
1	2	3	4	5
Розділ 1. Поняття міжнародного приватного права				
<i>Тема 1.1. Поняття, предмет і система міжнародного приватного права</i>	4	1	1	2
<i>Тема 1. 2. Методи правового регулювання у міжнародному приватному праві</i>	3	1	1	1
Разом за розділом 1.	7	2	2	3
Розділ 2. Джерела міжнародного приватного права				
<i>Тема 2. 1. Поняття та види джерел міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права</i>	4	1	1	2
<i>Тема 2.2. Міжнародні договори, правові звичаї - джерела міжнародного приватного права</i>	4	1	1	2
Разом за розділом 2.	8	2	2	4
Розділ 3. Загальні засади правозастосування у міжнародному приватному праві				
<i>Тема 3. 1. Вчення про колізійну норму</i>	6	2	2	2
<i>Тема 3.2. Інші загальні засади міжнародного приватного права</i>	6	2	2	2
Разом за розділом 3.	12	4	4	4
Розділ 4. Суб'єкти міжнародного приватного права				
<i>Тема 4.1. Цивільно-правовий статус іноземних осіб і осіб без громадянства</i>	6	2	2	2
<i>Тема 4.2. Правовий статус юридичних осіб.</i>	4	1	1	2

<i>Тема 4.3.Держава як суб'єкт міжнародного приватного права</i>	3	1	1	1
Разом за розділом 4.	13	4	4	5
Розділ 5. Право власності у міжнародному приватному праві				
<i>Тема 5.1.Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві</i>	6	2	2	2
<i>Тема 5.2. Захист культурних цінностей і права власності на них</i>	3	1	1	1
<i>Тема 5.3.Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві</i>	3	1	1	1
Разом за розділом 5.	12	4	4	4
Розділ 6. Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві				
<i>Тема 6.1.Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві</i>	5	2	2	1
Разом за розділом 6.	5	2	2	1
Розділ 7. Правочини та зобов'язання у міжнародному приватному праві				
<i>Тема 7.1. Поняття та види правочинів з іноземним елементом.</i>	3	1	1	1
<i>Тема 7.2.Окремі види договорів</i>	3	1	1	1
Разом за розділом 7.	6	2	2	2
Розділ 8. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві				
<i>Тема 8.1. Особливості правового регулювання шлюбно - сімейних відносин у міжнародному приватному праві</i>	8	4	2	2
Разом за розділом 8.	8	4	2	2
Розділ 9. Спадкові відносини у міжнародному приватному праві				
<i>Тема 9. 1. Особливості правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві.</i>	6	2	2	2
Разом за розділом 9.	6	2	2	2
Розділ 10. Трудові відносини у міжнародному приватному праві				
<i>Тема 10.1. Колізійні питання у сфері трудових відносин</i>	5	2	2	1
Разом за розділом 10.	5	2	2	1
Модульна контрольна робота	2		2	
Диференційований залік	6			6
Всього годин	90	28	28	34

4. ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№	Назва теми лекції та перелік основних питань
1.	<p><i>Поняття, предмет і система міжнародного приватного права</i></p> <p>Поняття міжнародного приватного права. Член Верховного суду Сполучених Штатів Д. Сторі вперше запропонував термін міжнародне приватне право. Складова терміну "міжнародне" означає, що мова йде про відносини, які містять іноземний елемент, це дає можливість застосування іноземного права. Складова терміну "приватне" означає, що під сферу дії міжнародного приватного права підпадають відносини приватного характеру. Визначення об'єктивних обставин, якими зумовлена увага до міжнародного приватного права у другій половині ХХ ст.</p> <p>Визначення предмету міжнародного приватного права. Поняття «іноземного елемента» у міжнародному приватному праві. Визначення форм, в яких може виявлятися іноземний елемент, відповідно до ст.1 Закону України "Про міжнародне приватне право". Приклади правовідносин, ускладнених іноземним елементом, в яких іноземний елемент виявляється в одній та в двох формах.</p> <p>Міжнародне приватне право - частина національних систем права різних держав. Тісний зв'язок міжнародного приватного та цивільного права. Спільні та відмінні риси міжнародного приватного та міжнародного публічного права.</p> <p>Міжнародне приватне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна. Визначення системи галузі міжнародного приватного права.</p> <p style="text-align: center;"><i>Література до лекції 1:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №32. - Ст.422. 2. Актуальні проблеми міжнародного приватного права: Навч. прогр. дисципліни/ Упор.: канд. юрид. Наук, доц. Кисіль В.І. – К.,1998. 3. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011. 4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Історія науки міжнародного приватного права. 2.Співвідношення міжнародного приватного права і міжнародного

публічного права.

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Методи правового регулювання у міжнародному приватному праві

Методи правового регулювання, притаманні міжнародному приватному праву. Колізійно - правовий метод. Поняття і причини виникнення колізії у міжнародному приватному праві. Поняття вибору компетентного правопорядку за допомогою колізійної норми. Переваги та недоліки колізійного методу. Уніфікація колізійних норм. Кодекс Бустаманте 1928 року.

Матеріально - правовий метод. Приклади міжнародних актів, які без стадії вибору права регулюють приватні відносини, зокрема, Віденська конвенція про договори міжнародної купівлі - продажу товарів 1980 року, Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі - продажу товарів 1974 року, Принципи міжнародних комерційних договорів 1994 року (Принципи УНІДРУА) тощо. Переваги та недоліки матеріально - правового методу.

Література до лекції 1:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Уніфікація норм міжнародного приватного права.
2. Міжнародний інститут з уніфікації приватного права (УНІДРУА): історія створення, функції.

Література:

1. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.

2. ***Поняття та види джерел міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права***

Визначення джерела права. Нормативно - правовий акт, судовий прецедент, правовий звичай - джерела права в системі національного права, об'єктивні форми волевиявлення державної волі. Міжнародний договір та звичай - форми, що виражають інтереси суб'єктів міжнародного права в системі міжнародного публічного права. Визначення джерел міжнародного приватного права: міжнародний договір, правовий звичай, внутрішнє законодавство (вітчизняне та іноземне), судова та арбітражна практика. Визначення джерел міжнародного приватного права, які офіційно визнані в Україні.

Два основних підходи (дві тенденції) щодо регулювання приватних міжнародних відносин на рівні національного законодавства. Закріплення норм міжнародного приватного права у галузевих законах шляхом включення цих норм до окремої глави чи розділу відповідного кодексу. Приклади країн, в яких норми міжнародного приватного права закріплені у цивільному, трудовому або сімейному кодексі, зокрема, Франція, Росія, Японія. Другий підхід - прийняття парламентом кодифікованого законодавчого акту з питань міжнародного приватного права, зокрема, в Італії, Польщі, Румунії, Швейцарії, Австрії. Закон України "Про міжнародне приватне право" від 23 червня 2005 року. Інші нормативні акти внутрішнього законодавства України, що містять норми міжнародного приватного права: Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 року, Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" від 25.12.2011 року, Консульський статут України, Закон України "Про банки та банківську діяльність" від 07.12.2000 року тощо.

Література до лекції 2:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №32. - Ст.422.
2. Актуальні проблеми міжнародного приватного права: Навчальна програма дисципліни/ Упор.: канд. юрид. Наук, доц. Кисіль В.І. – К.,1998.
3. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Структура Закону України "Про міжнародне приватне право".

Література:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
2. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.

Міжнародні договори, правові звичаї – джерела міжнародного приватного права

Визначення міжнародного договору відповідно до Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року. Міжнародні договори універсального рівня - джерела міжнародного приватного права:

- у сфері міжнародної торгівлі - Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі - продажу товарів (Віденська конвенція) 1980 року;
- у сфері авторського права - Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 року;
- у сфері промислової власності - Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 року;
- у сфері спадкового права - Вашингтонська конвенція про форму міжнародного заповіту 1973 року тощо.

Значення регіональних міжнародних договорів як джерел міжнародного приватного права. Конвенція держав - учасниць СНД про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року (Мінська конвенція), Кодекс Бустаманте 1928 року тощо. Значення двосторонніх міжнародних договорів як джерел міжнародного приватного права. Визначення переліку питань, з яких можуть укладатися двосторонні договори.

Звичаї як джерела міжнародного приватного права. Міжнародні торговельні звичаї. Звичаї ділового обороту. Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів ІНКОТЕРМС - 2000, розроблені Міжнародною Торговою Палатою та затверджені Комісією ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ). Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА). Визначення випадків, коли судовий прецедент може розглядатися як джерело міжнародного приватного права в Україні. Поняття судової та арбітражної практики.

Література до лекції 2:

1. Актуальні проблеми міжнародного приватного права: Навчальна

	<p>програма дисципліни/ Упор.: канд. юрид. Наук, доц. Кисіль В.І. – К.,1998.</p> <p>2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.</p> <p>3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.</p> <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1. Доктрина як джерело міжнародного приватного права.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.</p>
3.	<p><i>Вчення про колізійну норму</i></p> <p>Колізія міжнародного приватного права полягає у відмінності змісту приватноправових законів країни суду та тієї держави, до якої належить іноземний елемент у даних правовідносинах. Визначення колізійної норми відповідно до ст. 1Закону України " Про міжнародне приватне право". Структура колізійної норми. Визначення обсягу та прив'язки. Одностороння колізійна норма. Імперативний характер односторонньої колізійної норми. Двостороння колізійна норма. Норми імперативні та диспозитивні. Норми генеральні та субсидіарні.</p> <p>2. Визначення формули прикріплення. Основні формули прикріплення:</p> <p>— Особистий закон фізичної особи (<i>lex personalis</i>). Визначення правового статусу фізичної особи, її право- та дієздатності за особистим законом. Різновиди особистого закону фізичної особи: закон громадянства (<i>lex patriae, lex nationalis</i>) та закон місця проживання (<i>lex domicilii</i>). Застосування варіантів особистого закону в країнах різних правових систем.</p> <p>— Особистий закон юридичної особи (<i>lex societatis</i>). Критерії визначення особистого закону юридичної особи: статус юридичної особи визначається за національним законодавством держави, в який особа зареєстрована; статус визначається за національним законодавством держави, де знаходиться адміністративний центр даної юридичної особи; статус визначається національним законодавством держави за місцем здійснення діяльності тощо.</p> <p>— Закон місця знаходження речі (<i>lex rei sitae</i>) Застосування права тієї</p>

держави, на території якої знаходиться річ, для врегулювання права власності, інших речових прав як на нерухоме, так і рухоме майно.

— Закон за вибором сторін, закон, обраний особою, яка вчинила правочин (*lex voluntatis*). Застосування права тієї держави, яку оберуть самі сторони. Автономія волі сторін. Обмеження автономії волі сторін.

Проблема правової кваліфікації в міжнародному приватному праві. Закон України "Про міжнародне приватне право" (ст.7) про тлумачення норм та понять відповідно до права України при визначенні права, яке підлягає застосуванню. Можливість застосування права іноземної держави при тлумаченні норм та понять, якщо юридичні поняття невідомі праву України чи відомі під іншою назвою або з іншим змістом. Обов'язок суду встановити зміст іноземного права. Право суду звернутися до Міністерства юстиції України, інших компетентних установ в Україні та за кордоном з метою отримання роз'яснень для встановлення змісту норм іноземного права. Право зацікавлених осіб доводити зміст іноземного права через надання відповідних документів, що підтверджують зміст відповідних норм міжнародного права. Зворотне відсилання. Визначення Законом України "Про міжнародне приватне право" зворотного відсилання. Поняття відсилання до права третьої країни.

Література до лекції 3:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Кисіль, В. І. Зворотне відсилання в міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Актуал. пробл. міжнар. відносин. — 1999. — Вип. 13, ч. 1.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. — Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1.Засоби встановлення змісту іноземного права, визначені законодавством України.

Література:

	<p>1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.</p> <p>2.Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.</p>
4.	<p><i>Інші загальні засади міжнародного приватного права</i></p> <p>Поняття застереження про публічний порядок. Закріплення застереження про публічний порядок в законодавстві Швейцарії, Німеччини, Італії, Естонії тощо. Закріплення застереження про публічний порядок ст.12 Закону України "Про міжнародне приватне право". Правові інститути іноземного права, що не сприймаються вітчизняним публічним порядком.</p> <p>Поняття обходу закону. Випадки, коли учасники правовідносин можуть створювати штучну прив'язку до норм іноземного права. Опрацювання доктрини обходу закону французьким судом у 19 ст. Відображення теорії обходу закону в законодавстві Франції, Іспанії, Румунії.</p> <p>Тенденція щодо відмови від концепції обходу закону у новітніх іноземних кодифікаціях, зокрема, Австрії, Швейцарії, Німеччини. Відображення інституту обходу закону ст.10 Закону України "Про міжнародне приватне право".</p> <p>Поняття правового режиму. Встановлення правового режиму іноземців міжнародними договорами та через волевиявлення відповідного суверена. Види правових режимів. Поняття національного правового режиму. Визначення національного правового режиму ст.1 Паризької конвенції про охорону промислової власності 1883 року. Встановлення державою певних обмежень (застережень) щодо практичного застосування національного режиму. Режим найбільшого сприяння. Встановлення режиму найбільшого сприяння через укладення двосторонніх або багатосторонніх угод.</p> <p>Поняття взаємності у міжнародному приватному праві. Види взаємності: матеріальна та формальна. Поняття матеріальної взаємності. Застосування матеріальної взаємності у сфері оподаткування, пільг для іноземних інвесторів тощо. Формальна взаємність. Поняття реторсії. Мета застосування реторсії.</p> <p style="text-align: center;"><i>Література до лекції 4:</i></p> <p>1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.</p> <p>2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М.</p>

М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.

3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

- 1.Відображення теорії обходу закону у законодавстві іноземних держав.

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

5 **Цивільно - правовий статус іноземних осіб та осіб без громадянства**

Особливість правового статусу фізичної особи в міжнародному приватному праві. Підпорядкування фізичної особи своєму особистому закону ((*lex patriae* або *lex domicilii*) та правопорядку держави перебування. Значення загальновизнаних норм та принципів міжнародного права для визначення правового становища особи, які містяться, зокрема, у: Загальній декларації прав людини 1948 року; Міжнародному пакті про громадянські та політичні права 1966 року; Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права 1966 року; Конвенції про скорочення безгромадянства 1971 року тощо.

Визначення іноземця та особи без громадянства відповідно до Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" від 22.09.2011 року. Категорії іноземних громадян та осіб без громадянства, визначені законодавством України залежно від мети та строку перебування на території України: іммігранти, іноземці, які тимчасово перебувають на території України, біженці, особи, яким надано політичний притулок. Визначення правового статусу іммігрантів Законом України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" та Законом "Про імміграцію". Правовий статус біженців відповідно до Закону "Про біженців та осіб, які потребують додаткового та тимчасового захисту" від 08.07.2011 року.

Надання іноземцям, які на законних підставах перебувають на території України, національного режиму. Встановлення законодавством України винятків із національного режиму щодо правоздатності іноземців.

Підстави виникнення колізії щодо дієздатності фізичної особи. Приклади визначення законодавством країн різних правових систем віку, з якого особа набуває повної цивільної дієздатності. Визначення колізійних питань дієздатності фізичної особи за законом громадянства ((*lex patriae*) в країнах романо - германської правової системи. Визначення колізійних питань дієздатності фізичної особи за законом постійного місця проживання (*lex domicilii*) в країнах англосаксонської правової системи. Визнання особи дієздатною в будь - якій країні, за умови її дієздатності за особистим законом. Визначення підстав та правових наслідків визнання іноземця недієздатним або обмежено дієздатним за особистим законом фізичної особи відповідно до ст.18 Закону України "Про міжнародне приватне право".

Визначення підстав та правових наслідків визнання особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою відповідно до ст. 20 Закону України "Про міжнародне приватне право". Врегулювання процедури

встановлення та доведення відповідного факту главою 4 розділу 4 Цивільного процесуального кодексу України.

Визначення правового статусу громадян України за кордоном національним законодавством іноземної держави, національним законодавством України, міжнародними угодами.

Література до лекції 5:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1.Визнання іноземця безвісно відсутнім та оголошення його померлим.

Література:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.

Правовий статус юридичної особи

Визнання юридичних осіб суб'єктами міжнародного права з часів давнього Риму. Підходи до визначення поняття юридичної особи, сформульовані в країнах різних правових систем. Ознаки юридичної особи, визначені законодавством країн практично всіх правових систем.

Поняття особистого закону юридичної особи (*lex societatis*). Питання правового положення юридичної особи, які визначаються особистим законом. Критерії визначення особистого закону юридичної особи:

- критерій інкорпорації, його сутність. Застосування критерію інкорпорації, зокрема, в країнах англосаксонської правової системи. переваги та недоліки критерію інкорпорації.
- критерій реальної осілості, сутність цього критерію. Застосування критерію реальної осілості, зокрема, в країнах континентальної Європи (Польща, Франція, Німеччина).
- критерій центра експлуатації, сутність критерію. Приклади країн, в яких застосовується критерій центра експлуатації.

Врегулювання діяльності іноземних юридичних осіб в Україні внутрішнім законодавством та міжнародними угодами. Визначення ст.25 Закону України "Про міжнародне приватне право" особистого закону

	<p>юридичної особи. Режими, надані іноземним юридичним особам в Україні, відповідно до Закону України "Про міжнародне приватне право" та Закону "Про зовнішньоекономічну діяльність". Окреме врегулювання законодавчими актами України інвестиційної діяльності іноземних юридичних осіб. Визначення Законом "Про міжнародне приватне право" особистого закону іноземної організації, яка не є юридичною особою. Поняття транснаціональних корпорацій. Розгляд Комісією ООН з прогресивного розвитку та кодифікації міжнародного права питання міжнародної правосуб'єктності ТНК. Праве регулювання діяльності ТНК виключно нормами міжнародного приватного права. Підходи до регулювання діяльності ТНК засобами національних правових систем:</p> <ul style="list-style-type: none"> — суб'єктивний підхід, сутність підходу. — підхід з точки зору майнового комплексу, сутність цього підходу. <p style="text-align: center;"><i>Література до лекції 6:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422. 2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. 3. Чубарев В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008. <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Міжнародні юридичні особи. <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Чубарев В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.
	<p><i>Держава як суб'єкт міжнародного приватного права</i></p> <p>Держава як суб'єкт міждержавних відносин публічно - правового характеру. Держава - суб'єкт відносин, які підпадають під дію міжнародного приватного права. Приклади відносин у зовнішній сфері, в яких може виступати держава.</p> <p>Імунітет держави. Становлення інституту імунітету держави. Концепції імунітету держави: теорія абсолютного імунітету, теорія функціонального імунітету, теорія обмеженого імунітету. Види імунітету держави, виокремленні в теорії та судовій практиці:</p> <ul style="list-style-type: none"> — імунітет від дії законодавства іноземної держави; — судовий імунітет;

— імунітет власності держави.

Сучасна тенденція врегулювання відносин, пов'язаних з імунітетом держави, національним законодавством. Прийняття законів про імунітет держави у США, Канаді, Великобританії. Європейська конвенція про імунітет держав, прийнята у 1972 році у Базелі. Врегулювання питання імунітету держави в Україні, зокрема, Законом "Про міжнародне приватне право".

Література до лекції 6:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
3. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

Самостійна робота студентів:

1.Законодавство України та міжнародні угоди з питань державного імунітету.

Література:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
- 2.Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

7. *Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві*

Особливості у матеріально - правовому регулюванні відносин власності в державах різних правових систем. Повноваження власника відповідно до законодавства України, Росії тощо. Повноваження власника, визначені законодавством іноземних країн, зокрема, Франції та Ізраїлю. Особливості розмежування нерухомого та рухомого майна законодавством країн різних правової системи на прикладі Франції, Бразилії, Іспанії тощо. Підстави набуття та припинення права власності, визначені законодавством України та країн інших правових систем.

Застосування колізійного методу як основного при врегулюванні права власності та інших речових прав, ускладнених іноземним елементом. Колізійний принцип закон місця знаходження речі (*lex rei sitae*). Застосування формули *lex rei sitae* для врегулювання прав та обов'язків

стосовно нерухомого та рухомого майна, зокрема, у законодавстві України, Вірменії, Німеччини, Італії, Швейцарії, Австрії. Особливості визначення компетентного правопорядку при вирішенні колізійних питань права власності на майно, яке підлягає обов'язковій державній реєстрації. Визначення ч.2 ст.38 Закону "Про міжнародне приватне право" щодо необхідності застосування права держави, на території якої майно перебуває, при кваліфікації належності майна до нерухомого або рухомого.

Неможливість застосування прив'язки *lex rei sitae*, коли предметом угоди виступає рухоме майно, що перебуває у дорозі. Прив'язки, які застосовуються у міжнародному приватному праві, для вирішення питань переходу права власності на майно, що перебуває в процесі транспортування:

- закон країни місця призначення;
- закон країни місця відправлення;
- закон прапора транспортного засобу тощо.

Визначення Законом "Про міжнародне приватне право" правила щодо застосування закону місця відправлення речі за умови, якщо інше не встановлено угодою сторін.

Література до лекції 7:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
2. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

Самостійна робота студентів:

1.Особливості визначення правового статусу рухомого майна у країнах Латинської Америки.

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

8. *Захист культурних цінностей та права власності на них*

Види майна що знаходиться за кордоном, яке входить до складу державної власності. Особливий правовий режим державної власності.

Культурні цінності як елемент спілкування, взаємного зближення

держав і народів. Закон місця знаходження речі *lex rei sitae* - головна колізійна норма при визначенні компетентного правопорядку під час розгляду справ про повернення культурних цінностей. Застосування правової системи держави, з якої цінність була незаконно переміщена через кордон, при вирішенні питання про те, чи є набувач добросовісним. Створення під егідою ЮНЕСКО багатосторонніх конвенцій про захист культурних цінностей, зокрема, Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року, Конвенція про заходи, спрямовані на заборону і попередження незаконного вивезення, ввезення і передання права власності на культурні цінності 1970 року, Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 року. Конвенція УНІДРУА про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності 1995 року. Визначений Конвенцією УНІДРУА обов'язок власника викраденої цінності повернути її, право власника викраденої культурної цінності вимагати відшкодування збитків за умови, що він не знав і не здогадувався, що цінність могла бути викрадена. Законодавство України про збереження культурної спадщини і захист культурних цінностей.

Література до лекції 8:

1. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей: Закон України від 21.09.1999 р. №1068 - XIV// Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №48. Ст.405.
2. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 р. №1805 - III// Відомості Верховної Ради України. - 2000. - №39. Ст.333.
3. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 р. №2778 - VI// Відомості Верховної Ради України. - 2011. - №24. Ст.168.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
5. Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2008.

Самостійна робота студентів:

1. Конвенція УНІДРУА про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності.

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч.

закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві

Поняття іноземних інвестицій. Поділ інвестицій на прямі та портфельні. Визначення прямих та портфельних інвестицій. Здійснення сучасного правового регулювання у сфері капіталовкладень шляхом поєднання міжнародно - правового та внутрішнього регулювання. Міжнародні стандарти у сфері правового регулювання іноземних інвестицій.

Вашингтонська конвенція "Про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами" 1965 року. Створення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів відповідно до приписів Вашингтонської конвенції. Сеульська конвенція "Про заснування багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій" 1985 року: запровадження системи страхування іноземних інвестицій через укладення договорів страхування некомерційних ризиків. Врегулювання питань інвестиційної діяльності регіональними багатосторонніми договорами. Двосторонні угоди про взаємний захист та заохочення інвестицій. Тенденції в зарубіжних країнах щодо регулювання правового режиму іноземних інвестицій внутрішнім законодавством:

- відсутність спеціальних нормативних актів і застосування загального законодавства щодо регулювання господарської діяльності, оподаткування тощо (США, Великобританія, Франція, Німеччина);
- детальне регулювання правового режиму іноземних інвестицій в державах, які проводять активну політику залучення іноземного капіталу (Угорщина, Латвія, Литва, Вірменія, Грузія).

Прийняття Закону України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996 року. Визначення Законом видів та форм інвестицій, в яких вони здійснюються. Інвестиційна діяльність у сфері видобування корисних копалин на підставі угоди про розподіл продукції. Закон України "Про угоди про розподіл продукції".

Режими, встановлені для іноземних інвестицій: національний та найбільшого сприяння. Гарантії, що можуть надаватися державою - імпортером іноземним інвесторам. Визначення гарантії, що надаються іноземним інвесторам відповідно до Закону України "Про режим іноземного інвестування".

Поняття вільної економічної зони у міжнародній практиці. Приклади створення вільних економічних зон на території Китаю, США, Південної Кореї. Прийняття законів про вільні економічні зони у Білорусії,

Казахстані, Молдові тощо. Закон України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" від 13.10.1992 року.

Створення в Україні наприкінці 20 ст. одинадцяти спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку.

Література до лекції 8:

1. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. N 93/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 19, ст. 80
2. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. №1039 - XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 44, ст.391
3. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Іноземні інвестиції у вільних економічних зонах

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.

9. ***Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві***

Поняття інтелектуальної власності. Визначення Стокгольмською конвенцією про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.06.1967 року переліку прав, які охоплює інтелектуальна власність, зокрема, які належать до літературних, художніх та наукових творів; винаходів у всіх галузях людської діяльності; промислових зразків тощо. Поділ інтелектуальної власності на авторське право, суміжні права та право промислової власності відповідно до сформованої у цій галузі системи джерел права.

Приклади колізійних питань стосовно права інтелектуальної власності, які виникають у міжнародному цивільному обігу. Підходи щодо застосування колізійних норм у сфері інтелектуальної власності:

— *lex originis* - застосування права країни, де було створено об'єкт, вперше здійснено виконання, отримало охоронний документ на об'єкт промислової власності;

— *lex loci protectionis* - застосування права держави, де вимагається захист прав, тобто країни, де мав місце акт використання або порушення прав.

Приклади застосування зазначених колізійних принципів в країнах різних правових систем. Застосування в Україні колізійного принципу *lex loci protectionis* щодо захисту прав інтелектуальної власності (ст.37 Закону України "Про міжнародне приватне право").

Прийняття у 1886 році першої багатосторонньої угоди з метою ліквідації практики незаконного передрукування літературних творів - Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів. Права, які охороняються відповідно до Бернської конвенції. Національний режим охорони, встановлений конвенцією.

Паризька конвенція про охорону промислової власності, прийнята в 1883 році у Парижі. Заснування державами - учасницями Конвенції Паризького Союзу із охорони промислової власності. Україна - член Паризького Союзу

Література до лекції 9:

1. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності [Електроний ресурс]: Міжнародний документ від 14.07.1967 // Режим доступу http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_169
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів [Електроний ресурс] : Паризький Акт від 24 липня 1971 року змінений 2 жовтня 1979 року // Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_051.
3. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року [Електроний ресурс] : Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р. змінена 2 жовтня 1979 р.) // Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
4. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. : НОРМА ИНФРА - М, 2011.
5. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
6. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Международное частное право: учебник

	<p>- Харьков: Право,2015.</p> <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1.Застосування в Україні принципу <i>lex loci protectionis</i> щодо захисту прав інтелектуальної власності.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.</p>
10	<p><i>Поняття та види правочинів з іноземним елементом</i></p> <p>Поняття правочину у сфері приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. Зміст правочинів у сфері приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. Поняття зовнішньоекономічного договору, як різновиду правочину з іноземним елементом. Класифікація зовнішньоекономічних договорів.</p> <p>Спеціальна норма ст.31 Закону України "Про міжнародне приватне право" щодо форми правочину. Застосування щодо форми правочину права держави, на територія якої знаходиться нерухоме майно. Дотримання письмової форми зовнішньоекономічного договору відповідно до вимог Закону "Про міжнародне приватне право". Вчинення правочинів в електронній формі.</p> <p>Поняття позовної давності. Розуміння природи інституту позовної давності в країнах різних правових систем. Строки позовної давності в законодавстві країн різних правових систем. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі - продажу товарів 1974 року, розроблена ЮНСІТРАЛ (Комісія ООН з права міжнародної торгівлі). Встановлення Конвенцією єдиного для всіх договорів купівлі - продажу товарів строку позовної давності у 4 роки. Особливості колізійного регулювання питання позовної давності на прикладі Польщі, Швейцарії, Угорщини, Італії. Прив'язка <i>закон країни суду, що розглядає спір (lex fori)</i> в країнах англосаксонської правової системи.</p> <p>Поняття автономії волі сторін. Закріплення цього колізійного принципу у внутрішньому законодавстві держав та на міжнародному рівні, зокрема у Римській конвенції 1980 року. "Мовчазна воля сторін". Визначення питання автономії волі сторін законодавством України. Способи вираження волі сторін щодо вибору права на практиці.</p> <p><i>Література до лекції 10:</i></p> <p>1. Міжнародне приватне право: підручник/ за ред. А.С.Довгєрта і. В.І. Кисєля. - 2 видання.- К.: Алєрта,2014.</p> <p>2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч.</p>

закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Критерії визначення права країни, з якою договір найбільш тісно пов'язаний, при застосуванні принципу автономії волі сторін за законодавством України.

Література:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.

Окремі види договорів

Поняття фінансового лізингу. Конвенція УНІДРУА (Оттавська конвенція) 1988 року - основний документ, що регулює відносини лізингу у міжнародній торговельній практиці. Сфера застосування Оттавської конвенції. Предмет фінансового лізингу відповідно до Конвенції.

Відповідно до положень конвенції:

- лізингоодержувач сам визначає обладнання і обирає постачальника, не покладаючись на досвід та думку лізингодавця;
- надане у лізинг обладнання придбане лізингодавцем саме у зв'язку з договором лізингу, про що лізингодавець має повідомити продавця;
- лізингові платежі, належні до сплати за договором лізингу, обчислюються таким чином, щоб урахувати, зокрема,
- амортизацію всієї або значної частини вартості обладнання.

Вибір компетентного правопорядку для визнання речових прав за лізингодавцем або кредитором у випадку банкрутства лізингоотримувача.

Поняття факторингу. Конвенція УНІДРУА (Оттавська конвенція) про міжнародний факторинг. Визначення договору факторингу Оттавською конвенцією.

Література до лекції 10:

1. Міжнародне приватне право: підручник/ за ред. А.С.Довгерта і В.І. Киселя. - 2 видання. - К.: Алерта, 2014.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Вибір права, яке підлягає застосуванню, для учасників договору факторингу організацій країн СНД відповідно до правил Київської Угоди про порядок вирішення спорів від 20.03.1992 р.

Література:

1. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності [Електроний ресурс] : Угода, Міжнародний документ від 20.03.1992//Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_076

11 **Особливості правового регулювання шлюбно - сімейних відносин у**
12 **міжнародному приватному праві**

Причини збільшення обсягу сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом. Регулювання міжнародних сімейних відносин матеріально - правовими нормами, уніфікованими на міжнародно - правовому рівні, та за допомогою колізійних норм, які містяться в законодавстві конкретної держави. Приклади міжнародних уніфікацій:

- Конвенція ООН про згоду на укладення шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбу 1962 року;
- Конвенція ООН про права дитини 1989 року;
- Гаазька Конвенція про укладення шлюбу та визнання дійсності шлюбів 1978 року;
- Гаазька Конвенція про право, що застосовується до режимів власності подружжя 1978 року тощо.

Особливості регулювання шлюбно - сімейних відносин в країнах різних правових систем:

- суттєві розбіжності щодо шлюбного віку;
- розбіжності щодо форми шлюбу;
- в деяких країнах визнається полігамія;
- різностатевість за законодавством деяких країн не є обов'язковою умовою укладення шлюбу;
- суттєві відмінності щодо припинення шлюбу тощо.

Укладення шлюбу на території України. Порядок та форма шлюбу, укладеного в Україні, відповідно до ст.56 Закону України "Про міжнародне приватне право". Визначення права на шлюб особистим законом кожної із осіб. Укладення шлюбу за кордоном. Визнання шлюбів, укладених за кордоном, за умови додержання стосовно громадянина України вимог Сімейного кодексу щодо підстав недійсності шлюбу. Визнання в Україні шлюбів між іноземцями, укладених за кордоном відповідно до прив'язки *закон місця укладення шлюбу (lex loci celebrationis)*. Укладення шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві. Укладення шлюбу між громадянами України відповідно до права України. Укладення шлюбу між іноземцями в консульській установі на території України. Право, яким визначаються правові наслідки шлюбу. Шлюбний договір. Предмет шлюбного договору. Визначення права, що буде застосовуватися до шлюбного договору. Закон України "Про міжнародне приватне право" про припинення шлюбу та правові наслідки припинення шлюбу.

Відмінності правових систем різних держав щодо визначення правового режиму майна подружжя: режим роздільності майна; режим спільного майна; режим відкладальної спільності.

Інститут усиновлення. Можливі випадки усиновлення за участю іноземного елемента. Питання вибору компетентного правопорядку для врегулювання відносин міждержавного усиновлення:

- усиновлення регулюється особистим законом усиновлювача;
- усиновлення регулюється особистим законом усиновленого;
- усиновлення регулюється особистим законом усиновлювача з органічним застосуванням особистого закону усиновленого.

Особливість колізійного регулювання відносин міжнародного усиновлення в Україні. Застосування кумуляції відповідно до ст.69 Закону "Про міжнародне приватне право".

Література до лекції 11-12:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
4. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003.
5. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997.
6. Чубарєв В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2008.

Самостійна робота студентів:

1. Аліментні зобов'язання у міжнародному приватному праві.

Література:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

13 ***Особливості правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві***

Особливості інституту спадкування в різних країнах. Порядок прийняття спадщини і управління спадковою масою в країнах англосаксонської

правової системи та в країнах сім'ї континентального права. Вимоги до порядку складання заповіту та його форми. Вік, з якого особа має право на здійснення заповідальних розпоряджень. Дві базові системи спадкування за законом: романська система та система парантел. Приклади найуспішніших регіональних уніфікацій: Кодекс міжнародного приватного права (Кодекс Бустаманте) 1928 року; Конвенція країн СНД про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року (Мінська Конвенція).

Поняття статуту спадкування. Два режими спадкування: універсальний режим спадкування; роздільний режим спадкування. Універсальний режим спадкування: основний статут спадкування - особистий закон спадкодавця *lex patriae*, *lex nationalis* або *lex domicilii*.

Застосування *lex patriae*, як основного статуту спадкування у Німеччині, Іспанії, Італії, Португалії.

Роздільний режим спадкування: право, що застосовується до спадкування, визначається залежно від типу спадкового майна (США, Франція, Канада, Великобританія).

Визначення статуту спадкування в Україні відповідно до ст.70 Закону "Про міжнародне приватне право".

Надання іноземцям в Україні національного режиму у сфері спадкових відносин. Регулювання колізійними нормами внутрішнього законодавства та нормами міжнародних угод спадкових відносин у зв'язку зі смертю за кордоном громадянина України. Визнання Україною права спадкування, що виникло під дією іноземного закону. Відмінності у законодавстві різних держав щодо строків прийняття спадщини.

Поняття відумерлого майна. Дві концепції права держави на спадкування відумерлого майна. Концепція "право окупації". Концепція "право спадкування".

Література до лекції 13:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

	<p>4. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003.</p> <p>5. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997.</p> <p>6. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.</p> <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1. Питання усунення від спадкування негідних спадкоємців в законодавстві іноземних країн.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.</p>
14	<p><i>Колізійні питання у сфері трудових відносин</i></p> <p>Встановлення державою порядку в'їзду на її територію іноземних громадян. Встановлення дозвільної системи щодо отримання роботи в країні з метою обмеження в'їзду іноземців (США, ВБ, Австрія, Франція). Встановлення щорічної квоти на в'їзд іноземців з метою працевлаштування (США, Австрія, Швеція).</p> <p>Міжнародно - правові акти, що регулюють працю іноземців:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Загальна декларація прав людини 1948 року, яка визнає за кожною особою право на працю, вільний вибір місця роботи, на захист від безробіття тощо; — Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих мігрантів та членів їх сімей, яка була прийнята Резолюцією ГА ООН у 1990 році. Конвенція передбачає утворення Міжнародного комітету із захисту прав трудящих-мігрантів і членів їх сімей. — Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 року; <p>Документи Міжнародної організації праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Конвенція 97 про працівників-мігрантів (переглянута у 1947 році); — Конвенція 143 про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення 1975 року; — Рекомендація 151 щодо працівників-мігрантів 1975 р. тощо. <p>Визначення Законом України "Про міжнародне приватне право" основної колізійної прив'язки - право держави, де виконується робота. Законодавство інших держав передбачає інші правила:</p>

- Закон країни праці (*lex loci laboris*) - основний принцип законодавства про МПП Австрії, Угорщини, Іспанії, Швейцарії, Бразилії та ін. Відповідно до цього принципу до іноземців застосовується закон країни праці.
- Вільний вибір права (автономія волі) - (*lex voluntatis*). Законодавство країн (ВБ, Італія, Канада) дозволяє сторонам трудової угоди обирати закон для її врегулювання.
- Закон місця знаходження працедавця. Цей колізійний принцип застосовується у випадках, коли трудові функції виконуються на території декількох держав, і тоді застосовується закон місця знаходження, закон місця проживання або закон місця комерційної діяльності працедавця.
- Закон прапора судна - (*lex flagi*). Трудові відносини працівника, який виконує обов'язки на водному або повітряному транспорті, регламентуються законом країни, де зареєстрований транспортний засіб.

Література до лекції 14:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
4. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003.
5. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997.
6. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

Самостійна робота студентів:

1.Основні функції МОП у сфері захисту прав трудових мігрантів.

Література:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

5. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарські заняття з кредитного модуля “Міжнародне приватне право” передбачені навчальним планом факультету соціології і права НТУУ “КПІ” з метою засвоєння теоретичних знань, отриманих студентами на лекціях та під час самостійного опрацювання матеріалу, здобуття у студентів навичок усного викладення матеріалу перед аудиторією. Навчальним планом відведено 28 годин семінарських занять для студентів денної форми навчання, протягом яких викладач перевіряє рівень засвоєння поданого матеріалу. Готуючись до семінарських занять, необхідно використати лекційні нотатки та рекомендовану літературу.

№	Назва теми заняття та перелік основних питань
1.	<p><i>Поняття, предмет і метод правового регулювання у міжнародному приватному праві</i></p> <p>Поняття і предмет міжнародного приватного права. Поняття «іноземного елемента» у міжнародному приватному праві. Міжнародне приватне право як галузь права, наука та навчальний курс. Система міжнародного приватного права. Співвідношення міжнародного приватного права і міжнародного публічного права. Матеріально – правовий метод правового регулювання правовідносин, ускладнених іноземним елементом. Колізійно – правовий метод як основний метод регулювання цивілістичних відносин з «іноземним елементом». Переваги та недоліки зазначених методів правового регулювання.</p> <p><i>Література до семінарського заняття 1:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №32. - Ст.422. 2. Актуальні проблеми міжнародного приватного права: Навчальна програма дисципліни/ Упор.: канд. юрид. Наук, доц. Кисіль В.І. – К.,1998. 3. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011. 4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перспективи розвитку міжнародного приватного права у ХХІ ст. 2. Об'єктивні підстави зацікавленості держав у вирішенні проблем

міжнародного приватного права.

3. Мета створення та основні напрями діяльності Комісії ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ).

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. — Х.: Право, 2015.
3. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.

Поняття та види джерел міжнародного приватного права.

2. Поняття джерел права. Джерела міжнародного приватного права, які офіційно визнані у правовій системі України. Національне законодавства - джерело міжнародного приватного права. Закон "Про міжнародне приватне право" - єдиний кодифікований акт в галузі міжнародного приватного права в Україні. Класифікація міжнародних договорів у міжнародному приватному праві. Участь України у міжнародних двосторонніх договорах. Участь України у міжнародних багатосторонніх угодах. Поняття міжнародного правового звичаю. Види звичаїв, що застосовуються у міжнародному приватному праві. Правила ІНКОТЕРМС - 2000. Випадки застосування в Україні судового прецеденту в якості джерела міжнародного приватного права.

Література до семінарського заняття 2:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №32. - Ст.422.
2. Актуальні проблеми міжнародного приватного права: Навчальна програма дисципліни/ Упор.: канд. юрид. Наук, доц. Кисіль В.І. – К.,1998.
3. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Роль міжнародних інституцій у створенні норм міжнародного

	<p>приватного права.</p> <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. 2. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.
3.	<p><i>Вчення про колізійну норму</i></p> <p>Поняття колізійної норми. Структура колізійної норми. Класифікація колізійних норм. Одностороння колізійна норма. Імперативний характер односторонньої колізійної норми. Двостороння колізійна норма. Норми імперативні та диспозитивні. Норми генеральні та субсидіарні.</p> <p>Основні формули прикріплення колізійних норм. Зворотне відсилання. Відсилання до права третьої держави. Визначення Законом України зворотного відсилання. Встановлення змісту іноземного права.</p> <p><i>Література до семінарського заняття 3:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422. 2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011. 3. Кисіль, В. І. Зворотне відсилання в міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Актуал. пробл. міжнар. відносин. — 1999. — Вип. 13, ч. 1. 4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити природу зворотного відсилання. <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. 2. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.
4.	<p>Інші загальні засади міжнародного приватного права</p> <p>Поняття публічного порядку у правових системах. Обмеження дії колізійної норми шляхом застосування застереження про публічний</p>

порядок. Закріплення застереження про публічний порядок ст.12 Закону України "Про міжнародне приватне право". Правові інститути іноземного права, що не сприймаються вітчизняним публічним порядком.

Поняття обходу закону. Випадки, коли учасники правовідносин можуть створювати штучну прив'язку до норм іноземного права. Законодавство України про обхід закону. Взаємність та реторсії у міжнародному праві. Матеріальна та формальна взаємність.

Література до семінарського заняття 4:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Відображення теорії обходу закону у законодавстві іноземних країн.

Література:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл ./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
2. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.

Цивільно - правовий статус іноземних осіб та осіб без громадянства

Поняття суб'єктів міжнародного приватного права. Особливість правового статусу фізичних осіб у міжнародному приватному праві. Іноземці за законодавством України. Право - та дієздатність іноземців в Україні. Застосування особистого закону фізичної особи (lex personalis) для вирішення колізійних питань дієздатності.

Література до семінарського заняття 5:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

	<p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1. Переваги та недоліки критерію інкорпорації для визначення особистого закону юридичної особи.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.</p>
6.	<p><i>Правовий статус юридичної особи. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права</i></p> <p>Критерії визначення особистого закону юридичної особи в різних правових системах. Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні.</p> <p>Особливості участі держави в міжнародних приватних відносинах. Імунітет держави та його види.</p> <p><i>Література до семінарського заняття 6:</i></p> <p>1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.</p> <p>2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.</p> <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1. Особливості правового статусу транснаціональних корпорацій як суб'єктів міжнародного приватного права</p> <p>2. Особливості статусу міжнародних міжурядових організацій у міжнародному приватному праві.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл. / за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.</p> <p>2. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.</p>
7.	<p><i>Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві</i></p> <p>. Особливості розмежування нерухомого та рухомого майна законодавством країн різних правової системи на прикладі Франції, Бразилії, Іспанії тощо. Підстави набуття та припинення права власності, визначені законодавством України та країн інших правових систем.</p> <p>Колізійний принцип закон місця знаходження речі (<i>lex rei sitae</i>).</p>

Застосування формули *lex rei sitae* для врегулювання прав та обов'язків стосовно нерухомого та рухомого майна, зокрема, у законодавстві України, Вірменії, Німеччини, Італії, Швейцарії, Австрії. Особливості визначення компетентного правопорядку при вирішенні колізійних питань права власності на майно, яке підлягає обов'язковій державній реєстрації. Прив'язки, які застосовуються у міжнародному приватному праві, для вирішення питань переходу права власності на майно, що перебуває в процесі транспортування:

- закон країни місця призначення;
- закон країни місця відправлення;
- закон прапора транспортного засобу тощо.

Визначення Законом "Про міжнародне приватне право" правила щодо застосування закону місця відправлення речі за умови, якщо інше не встановлено угодою сторін.

Література до семінарського заняття 7:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
2. Чубарєв В.Л. Міжнародне приватне право: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2008.

8. *Захист культурних цінностей та права власності на них*

Види майна що знаходиться за кордоном, яке входить до складу державної власності.

Культурні цінності як елемент спілкування, взаємного зближення держав і народів. Закон місця знаходження речі *lex rei sitae* - головна колізійна норма при визначенні компетентного правопорядку під час розгляду справ про повернення культурних цінностей.

Гаазька конвенція про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року, Конвенція про заходи, спрямовані на заборону і попередження незаконного вивезення, ввезення і передання права власності на культурні цінності 1970 року, Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 року. Конвенція УНІДРУА про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності 1995 року. Законодавство України про збереження культурної спадщини і захист культурних цінностей.

Література до семінарського заняття 8:

1. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей: Закон України від 21.09.1999 р. №1068 - XIV// Відомості Верховної

Ради України. - 1999. - №48. Ст.405.

2.Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 р. №1805 - III// Відомості Верховної Ради України. - 2000. - №39. Ст.333.

3.Про культуру: Закон України від 14.12.2010 р. №2778 - VI// Відомості Верховної Ради України. - 2011. - №24. Ст.168.

4.Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

5.Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

Самостійна робота студентів:

1.Конвенція УНІДРУА про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності.

Література:

1.Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.

2.Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві

Поняття іноземних інвестицій. Поділ інвестицій на прямі та портфельні. Міжнародні стандарти у сфері правового регулювання іноземних інвестицій.

Вашингтонська конвенція "Про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами" 1965 року. Створення Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів відповідно до приписів Вашингтонської конвенції. Сеульська конвенція "Про заснування багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій" 1985 року . Двосторонні угоди про взаємний захист та заохочення інвестицій.

Прийняття Закону України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996 року. Інвестиційна діяльність у сфері видобування корисних копалин на підставі угоди про розподіл продукції. Закон України "Про угоди про розподіл продукції".

Режими, встановлені для іноземних інвестицій: національний та найбільшого сприяння. Поняття вільної економічної зони у міжнародній практиці. Закон України "Про загальні засади створення і

функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" від 13.10.1992 року.

Література до семінарського заняття 8:

1. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. N 93/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 19, ст. 80
2. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. №1039 - XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 44, ст.391
3. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Іноземні інвестиції у вільних економічних зонах

Література:

1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.

9. *Інтелектуальна власність у міжнародному приватному праві*

Поняття інтелектуальної власності. Стокгольмська конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.06.1967 року. Перелік прав, які охоплює інтелектуальна власність, зокрема, які належать до літературних, художніх та наукових творів; винаходів у всіх галузях людської діяльності; промислових зразків тощо. Поділ інтелектуальної власності на авторське право, суміжні права та право промислової власності відповідно до сформованої у цій галузі системи джерел права.

Підходи щодо застосування колізійних норм у сфері інтелектуальної власності:

- *lex originis* - застосування права країни, де було створено об'єкт, вперше здійснено виконання, отримало охоронний документ на об'єкт промислової власності;
- *lex loci protectionis* - застосування права держави, де вимагається захист прав, тобто країни, де мав місце акт використання або порушення прав.

Приклади застосування зазначених колізійних принципів в країнах

різних правових систем. Застосування в Україні колізійного принципу *lex loci protectionis* щодо захисту прав інтелектуальної власності (ст.37 Закону України "Про міжнародне приватне право").

Прийняття у 1886 році першої багатосторонньої угоди з метою ліквідації практики незаконного передрукування літературних творів - Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів. Права, які охороняються Бернською конвенцією. Національний режим охорони, встановлений конвенцією.

Паризька конвенція про охорону промислової власності, прийнята в 1883 році у Парижі. Заснування державами - учасницями Конвенції Паризького Союзу із охорони промислової власності.

Література до семінарського заняття 9:

1. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності [Електроний ресурс]: Міжнародний документ від 14.07.1967 // Режим доступу http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_169

2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів [Електроний ресурс]: Паризький Акт від 24 липня 1971 року змінений 2 жовтня 1979 року // Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_051.

3. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року [Електроний ресурс]: Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р. змінена 2 жовтня 1979 р.)

// Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_123.

4. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М.: НОРМА ИНФРА - М, 2011.

5. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. — Х.: Право, 2015.

6. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Международное частное право: учебник - Харьков: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Застосування в Україні принципу *lex loci protectionis* щодо захисту прав інтелектуальної власності.

Література:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р.

10. **Поняття та види правочинів з іноземним елементом**

Поняття правочину у сфері приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. Зміст правочинів у сфері приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

Застосування щодо форми правочину права держави, на територія якої знаходиться нерухоме майно. Дотримання письмової форми зовнішньоекономічного договору відповідно до вимог Закону "Про міжнародне приватне право".

Поняття позовної давності. Строки позовної давності в законодавстві країн різних правових систем. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі - продажу товарів 1974 року, розроблена ЮНСІТРАЛ (Комісія ООН з права міжнародної торгівлі). Прив'язка закон країни суду, що розглядає спір (*lex fori*) в країнах англосаксонської правової системи.

Поняття автономії волі сторін. Закріплення цього колізійного принципу у внутрішньому законодавстві держав та на міжнародному рівні, зокрема у Римській конвенції 1980 року.

Література до семінарського заняття 10:

1.Міжнародне приватне право: підручник/ за ред. А.С.Довгєрта і. В.І. Кисєля. - 2 видання.- К.: Алерта,2014.

2.Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1.Критерії визначення права країни, з якою договір найбільш тісно пов'язаний ,при застосуванні принципу автономії волі сторін за законодавством України.

Література:

1.Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.

Окремі види договорів

Поняття фінансового лізингу. Конвенція УНІДРУА (Оттавська конвенція) 1988 року - основний документ, що регулює відносини лізингу у міжнародній торговельній практиці. Сфера застосування Оттавської конвенції.

Поняття факторингу. Конвенція УНІДРУА (Оттавська конвенція) про

міжнародний факторинг. Визначення договору факторингу Оттавською конвенцією.

Література до семінарського заняття 10:

1. Міжнародне приватне право: підручник/ за ред. А.С.Довгєрта і В.І. Кисєля. - 2 видання.- К.: Алерта, 2014.

2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

Самостійна робота студентів:

1. Вибір права, яке підлягає застосуванню, для учасників договору факторингу організацій країн СНД відповідно до правил Київської Угоди про порядок вирішення спорів від 20.03.1992 р.

Література:

1. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності [Електроний ресурс] : Угода, Міжнародний документ від 20.03.1992//Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_076

11. ***Особливості правового регулювання шлюбно - сімейних відносин у міжнародному приватному праві***

Особливості укладання та припинення шлюбу у правових системах різних держав. Форма шлюбу. Укладання шлюбу на території України. Укладання шлюбу за кордоном. Визнання шлюбу, укладеного за кордоном. Судовий та позасудовий порядок припинення шлюбу. Закон України "Про міжнародне приватне право" про визначення компетентного правопорядку щодо припинення шлюбу та правових наслідків шлюбу. Правовий режим майна подружжя в країнах різних правових систем. Інститут міжнародного усиновлення. Закон України "Про міжнародне приватне право" про усиновлення та скасування усиновлення. Можливі випадки усиновлення за участю іноземного елемента. Питання вибору компетентного правопорядку для врегулювання відносин міждержавного усиновлення:

- усиновлення регулюється особистим законом усиновлювача;
- усиновлення регулюється особистим законом усиновленого;
- усиновлення регулюється особистим законом усиновлювача з органічним застосуванням особистого закону усиновленого.

Особливість колізійного регулювання відносин міжнародного усиновлення в Україні. Застосування кумуляції відповідно до ст.69 Закону "Про міжнародне приватне право".

Література до семінарського заняття 11:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
4. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003.
5. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997.
6. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

Самостійна робота студентів:

1. Укладення "консульських шлюбів"

Література:

1. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

12. ***Особливості правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві***

Особливості інституту спадкування у різних країнах. Порядок складання та форма заповіту, визначена законодавством іноземних країн. Форма заповіту за законодавством України. Системи спадкування за законом : романська та система парантел. Колізійні питання спадкування. Українське законодавство про статут спадкування. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права українських громадян за кордоном. Правовий режим відумерлої спадщини у міжнародному приватному праві. Концепція "право окупації". Концепція "право спадкування".

Література до семінарського заняття 12:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА

	<p>ИНФРА - М, 2011.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. 4. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003. 5. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997. 6. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008. <p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1.Особливості спадкування нерухомості у Франції .</p> <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
13.	<p><i>Колізійні питання у сфері трудових відносин</i></p> <p>Загальна характеристика трудових відносин у міжнародному приватному праві. Трудова міграція. Встановлення державами обмежень та квот на в'їзд іноземних громадян з метою працевлаштування. Міжнародні організації, пов'язані з регулюванням міграційних процесів. Колізійні регулювання міжнародних трудових процесів. Працевлаштування іноземців в Україні. Трудові права українських громадян за кордоном.</p> <p><i>Література до семінарського заняття 13:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422. 2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011. 3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015. 4. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003. 5. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997. 6. Чубарєв В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

	<p><i>Самостійна робота студентів:</i></p> <p>1. Конвенція про захист прав працівників - мігрантів і членів їх сімей 1990</p> <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011. 2. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
--	--

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
	Навчальним планом не передбачені теми для самостійного вивчення	

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Робочим планом не передбачені індивідуальні завдання.

8. КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Робочим планом підготовки бакалаврів спеціальності 081 "Право" передбачено написання модульної контрольної роботи (МКР). МКР - це завдання, зазвичай у вигляді тестів, які передбачають самостійне виконання студентом роботи з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу.

9. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У процесі вивчення кредитного модуля “Міжнародне приватне право” студентам доводиться мати справу із значною кількістю нормативно-правових актів. Завдання викладача на цьому етапі – навчити студента працювати з окремим нормативно-правовим актом, вміти знайти у значній кількості правової літератури необхідне пояснення.

При розгляді на семінарських заняттях лекційного матеріалу викладачу доцільно запропонувати студентам зробити невеликі повідомлення з певної тематики. Це можуть бути питання, що винесені на самостійне опрацювання. Для більшої наочності інформація може бути подана у вигляді презентації, тощо.

Кафедрою публічного права приділяється велика увага впровадженню нових методик та технологій викладання навчальних дисциплін. З урахуванням вимог кафедри щодо сучасних прийомів та засобів подання матеріалу, викладачем був створений мультимедійний проект до розділу 5 кредитного модуля "Міжнародне приватне право", який пропонується до перегляду студентам на семінарських заняттях.

10.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1. БАЗОВА

1. Міжнародне приватне право: підручник/ за ред. А.С.Довгерта і В.І. Киселя. - 2 видання.- К.: Алерта, 2014.
2. Міжнародне приватне право: науково-практичний коментар Закону України/ А.С.Довгерт, В.І.Кисіль, - К., 2008.
3. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.

10.2. ДОПОМІЖНА

1. Баймуратов М.А. Международное частное право. – Одесса, 1996.
2. Кисіль, В. І. Зворотне відсилання в міжнародному приватному праві [Текст] / В. І. Кисіль // Актуал. пробл. міжнар. відносин. — 1999. — Вип. 13, ч. 1. — С. 91-99.
3. Міжнародне приватне право. Актуальні проблеми/ За ред. проф. А.Довгерта. – К.: Укр.центр правничих студій, 2001.

Додаток 1

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, які він отримує за:

- 1) десять відповідей на семінарських заняттях по поточному лекційному матеріалу
- 2) одна модульна контрольна робота;

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Опрацювання на семінарських заняттях поточного лекційного матеріалу.
Ваговий бал – 5 ($r_k = 5$). Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює $5 \text{ балів} \times 10 = 50 \text{ балів}$.

Критерії оцінювання відповідей:

5 балів – повна відповідь на поставлене питання; студент вільно орієнтується в лекційному матеріалі, правильно та доречно вживає юридичну термінологію;

4 бали – відповідь потребує невеликих уточнень;

3 бали – відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу;

0 балів - відповідь не по суті; вкрай обмежена відповідь.

2. Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 50 ($r_k = 50$).

Критерії оцінювання:

50 - 46 балів - повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) на всі питання модульної контрольної роботи; студент вільно орієнтується в поданому матеріалі;

45 - 37 балів - студент надав повні відповіді на 75% питань модульної контрольної роботи; відповіді на всі питання контрольної потребують уточнень;

36 - 27 балів - студент надав відповіді на 60% питань модульної контрольної роботи; відповіді потребують суттєвих уточнень.

26 - 17 балів - студент надав відповіді на 50% питань модульної контрольної роботи; недостатнє володіння матеріалом;

0 балів - студент не орієнтується в поданому матеріалі, вкрай обмежена відповідь.

Заохочувальні бали (r_s) нараховуються за:

- повідомлення на семінарському занятті за результатами опрацювання відповідної літератури – 2 бали;
- участь у факультетській або університетській олімпіаді – 3 бали.

Розрахунок шкали рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру (семестровий рейтинг R_c) складає:

$$R_c = \sum r_k$$

$$R_c = 50 + 50 = 100 \text{ балів}$$

Рейтингова оцінка (**RD**) формується як сума всіх рейтингових балів R_c , а також заохочувальних балів r_s .

Необхідною умовою допуску до іспиту є відсутність заборгованостей з семестрового індивідуального завдання (МКР) та стартовий рейтинг не менше 25 балів.

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг менше 60 балів ($0,6R_c$), зобов'язані виконувати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів (60 балів і більше), мають можливості:

- отримати залікову оцінку так званим “ автоматом ” відповідно до набраного рейтингу;
- виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

Оцінки до залікової відомості виставляються згідно з таблицею.

<i>RD</i>	Оцінка
95 – 100	відмінно
85 – 94	дуже добре
75 – 84	добре
65 – 74	задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)
<i>RD</i> < 60	незадовільно
<i>RD</i> < 40	<i>потрібна додаткова робота</i>

Додаток 2.

Питання до диференційованого заліку з дисципліни

1. Поняття міжнародного приватного права. Сфера дії міжнародного приватного права (МПП).
2. Місце МПП в системі права. Зв'язок міжнародного приватного та міжнародного публічного права.
3. Предмет та методи правового регулювання МПП.
4. Колізійно – правовий метод у МПП, переваги та недоліки.
5. Матеріально – правовий метод у МПП, переваги та недоліки.
6. Загальна характеристика джерел МПП .
7. Джерела МПП, офіційно визнані в Україні.
8. Поняття колізійної норми та її структура.
9. Види колізійних норм.
10. Основні формули прикріплення.
11. Зворотне відсилання у МПП та відсилання до права третьої країни.
12. Встановлення змісту іноземного права.
13. Поняття застереження про публічний порядок. Визначення застереження про публічний порядок законодавством України.
14. Поняття обходу закону у МПП.

15. Взаємність та реторсія у МПП.
16. Правові режими, що надаються іноземцям в країні перебування.
17. Право- та дієздатність іноземної особи.
18. Вирішення колізійних питань дієздатності фізичної особи за її особистим законом.
19. Критерії визначення особистого закону юридичної особи в різних державах.
20. Держава як суб'єкт МПП. Імунітет держави та його види.
21. Особливості інституту права власності в різних правових системах.
22. Принцип *lex rei sitae* для вирішення колізійних питань речового статусу у міжнародному приватному праві.
23. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває у дорозі.
24. Захист культурних цінностей. Застосування колізійного принципу *lex rei sitae* для визначення компетентного правопорядку при розгляді справ щодо повернення культурних цінностей.
25. Конвенції ЮНЕСКО про захист культурних цінностей. Конвенція УНІДРУА про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності. Законодавство України в сфері збереження і захисту культурної спадщини.
26. Правове регулювання іноземних інвестицій у міжнародному приватному праві
27. Поняття інтелектуальної власності. Стокгольмська конвенція (14.06.1967) про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної.
28. Міжнародні угоди щодо охорони авторських та суміжних прав (Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 р.,
29. Паризька конвенція про охорону промислової власності, прийнята 20 березня 1883 року.
30. Поняття та види правочинів з іноземним елементом (договір міжнародного лізингу, договір міжнародного факторингу).
31. Особливості укладання та припинення шлюбу у правових системах різних держав. Форма шлюбу.
32. Укладання шлюбу на території України. Укладання шлюбу за кордоном.
33. Законодавство України про визначення компетентного правопорядку щодо припинення шлюбу та правових наслідків шлюбу.
34. Правовий режим майна подружжя в країнах різних правових систем.
35. Інститут міжнародного усиновлення.
36. Особливості інституту спадкування у різних країнах.

37. Порядок складання та форма заповіту, визначена законодавством іноземних країн. Форма заповіту за законодавством України.
38. Системи спадкування за законом : романська та система парантел.
39. Правовий режим відумерлої спадщини у міжнародному приватному праві.
40. Трудова міграція. Міжнародні організації, що здійснюють регулюванням міграційних процесів.
41. Колізійне регулювання міжнародних трудових процесів.